

Naslov primjera dobre prakse	Zadruga i suradnička vijeća pokretači razvoja održivog pašarenja na Gajni
Kategorije (upravljanje, edukacija, lokalni proizvodi, turizam, osnaženje žena, kultura, divlje vrste, lokalne inicijative)	Lokalne inicijative; upravljanje; kultura; lokalni proizvodi
Organizacija	Brodsko ekološko društvo (BED)
Partneri	Javna ustanova Natura Slavonica
Područje djelovanja/lokacija	Slavonija, Gajna (slavonski prisavski poplavni pašnjak)
Država	Hrvatska
Nacionalna kategorija zaštite (IUCN)	Natura 2000
Opseg provedbe (lokalno, nacionalno)	lokalno
Vrijeme potrebno za postizanje rješenja	4 godine
Broj zaposlenih	3
Budžet (EUR)	100 000€
Izvor financiranja	EU projekt
Više informacija (link)	http://test.bed.hr/hr/gajna/program-ocuvanja-bioloske-raznolikosti/
Kontakt osoba	Iris Beneš
Postignuća (pregled)	<ul style="list-style-type: none"> Jedino zaštićeno područje u Hrvatskoj kojem je povjerena nadležnost upravljanja lokalnoj zajednici i nevladinoj organizaciji. Osnovana zadruga stočara sa 16 OPG-ova (na 50 članova obitelji ima pozitivan utjecaj). Konstantan rast broja OPG-ova od rata. Rehabilitacija umirovljenih branitelja koji sad vode OPG-ove. Osnovano međusektorsko suradničko vijeće. Izborili se za poticaje za zajedničke pašnjake zajedno sa Lonjskim poljem.

Problem/prilika	
Problem koji želite riješiti	<ul style="list-style-type: none"> • zarastanje pašnjaka • gubitak autohtonih pasmina • odlazak lokalnog stanovništva
Prilika koju želite iskoristiti	<ul style="list-style-type: none"> • obrana od poplava • kulturna baština • zadržavanje lokalnog stanovništva • održivo stočarstvo • zajedničko upravljanje pašnjacima • lokalni proizvodi
Planiranje	
Ključni preduvjeti za uspjeh	<ul style="list-style-type: none"> • Korištenje zemljišta (državno-privatno) • Preklapanje nadležnosti (zaštita prirode, poljoprivreda, vode) • Loša koordinacija nadležnih sektora • Veće vrednovanje lokalnih proizvoda (*društvena dobrobit od pašarenja na poplavnim pašnjacima) • osnivanje suradnička vijeća (lokalno stanovništvo, nadležni sektori) • zadržavanje lokalnog stanovništva • održavanje lokalnih praksi
Kako ste došli do ideje?	<p>Grupa entuzijasta iz lokalne zajednice koja se organizirala u udrugu 1989.</p> <p>Otkrivanje veze između ekstenzivnog stočarstva i očuvanje prirode je bio okidač.</p>
Je li ideja dio neke šire strategije?	<p>Kad je kretala nije bila dio strategije ali je u procesu razrade došlo do stvaranja i ubacivanja u postojeće strategije:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Strateški program BED-a, • županijska razvojna strategija, • županijski prostorni plan, • županijska strategija razvoja turizma.

	U izvještaju stanja zaštite prirode RH se spominje kao pozitivan primjer.
Provedba	
Ključne faze – od ideje do realizacije?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rješavanje institucionalnih prepreka (neprepoznavanje nisko produktivnu poljoprivrednu praksu kao rješenje za zaštitu prirode) 2. Zakon o poljoprivrednim zemljištima (zajednički pašnjaci na poljoprivrednim područjima – komentiranje zakona, lobiranje) 3. Osnivanje zadruga/pašnjačke zajednice 4. Identifikacija lokalnih proizvođača 5. Marketinški plan za Gajnu 6. Marketing u lokalnim restoranima 7. Predstavljanje na sajmovima 8. Predavanja u zajednici
Koje akcije ste poduzeli?	<ul style="list-style-type: none"> • Osnivanje zadruga stočara Gajna koja legalno može upravljati zajedničkog pašnjaka što joj omogućuje da dobije potpore iz poljoprivrednog sustava. • Osnivanje Suradničkog vijeća (poljoprivrednici, ribari, lovci, graničari, općina, vatrogasci, HAOP, stočari, Hrvatske šume i Hrvatske vode) kao jedan od načina stvaranja komunikacije između sektora na lokalnoj i nacionalnoj razini. • Ostvarivanje sinergije MZOIP i Ministarstva poljoprivrede oko preklapanja poljoprivrednih i Natura 2000 zemljišta. • Plasman mesnih proizvoda autohtonih pasmina (slavonski podolac, crna slavonska svinja) u lokalne restorane. • Razvoj poučne staze i info centar.

Kako ste uključili partnere i dionike?	Osnivanjem suradničkog vijeća uključeni su svi partneri, upravljači područjem i prirodnim resursima i korisnici.
Kako ste odabrali lokalne dionike?	Lokalno stanovništvo koje je bilo zainteresirano (staro, branitelji).
Koje ranjive skupine ste uključili i kako?	Umirovljeni branitelji iznad 55 godina (1 žena od njih 16). Udruga žena Smiljak – mali muzej. U posljednje dvije godine su se priključile dvije mlade obitelji.
Jeste li osvijestili lokalne dionike na njihova prava na informacije?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Osnivanjem zadruge (lokalno) – sastanci svaka 2 mjeseca 2. Osnivanjem suradničkog vijeća (lokalno) – uključivanje sektora
Kako ste uvrstili aktivnosti smanjivanja i ublažavanja klimatskih promjena u svoj rad?	<ul style="list-style-type: none"> • Održavanje autohtonih pasmina prilagođenih klimatskim promjenama – veliki poplavni valovi, koje nisu toliko komercijalno isplative. • Očuvanje genetskog materijala otporne stoke i tradicionalnih praksi pašarenja koji trpi velike poplavne valove i ujedno ublažava njihov učinak nizvodno.
Koji su bili izazovi prilikom provedbe:	<p>Financijski:</p> <p>Ne postoje izvori financiranja za projekte poput Gajne.</p> <p>Udruga BED je sama rješavala sve financijske probleme kroz pisanje projekata, subvencije.</p>
	<p>Administrativni:</p> <p>Prezahtjevno ukoliko se prijavljuje na LIFE.</p>
	<p>Institucionalno:</p> <p>Ne razumijevanje sustava i sektora koji su nadležni, za prakse koje nisu uobičajene.</p>
Promjena (vaš doprinos promjeni)	
Koja je pozitivna promjena u prirodi?	<ul style="list-style-type: none"> • Povećanje broj flore i faune, endemičnih biljaka i životinja, vrsta koje su dio Natura 2000 zaštite

	<ul style="list-style-type: none"> održavanje autohtonih pasmina (slavonski podolac, crna slavonska svinja)
Kako je smanjen negativni utjecaj na prirodu?	<ul style="list-style-type: none"> obrana od poplava, kontrola invazivnih vrsta
18. Pozitivna ekonomska (E) i društvena (D) promjena kod:	<p>Javnog sektora (lokalni, nacionalni):</p> <p>D: potpora od strane Nacionalne zaklada za razvoj civilnog društva; sufinanciranje Javne stanove Natura Slavonica; lokalna zajednica u upravnom odboru BED; turistička zajednice općina Oprisavci promovira Gajnu</p>
	<p>Poslovnog sektora (lokalni restorani):</p> <p>E: prodaja lokalnih proizvoda sa Gajne u lokalnim restoranima</p> <p>D: donacije u inicijativu od privatnog sektora</p>
	<p>Upravljača zaštićenog područja:</p> <p>D: Institucionalna potpora - Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva</p> <p>Sufinanciranje - Javne stanove Natura Slavonica</p>
	<p>Lokalnog stanovništva:</p> <p>E: opstanak i povećanje broja obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava od početka rata do sad. Na području općini Oprisavci na kojoj se nalazi poplavni pašnjak Gajna nalazi se 16 OPG-ova sa 50ak članova obitelji, za razliku od svih ostalih općina u okolici koji nemaju zadruge, zadružne pašnjake i koji su zarasli u invazivne biljke - Amorfa.</p> <p>D: Prepoznavanje i lakše plasiranje na tržište lokalnih proizvoda organiziranjem u zadrugu.</p> <p>Zadržavanja obitelji na prostoru općine Oprisavci, očuvanje tradicijskih praksi i kulturno naslijeđe (očuvanje zanata), poligon za edukaciju.</p> <p>Rehabilitacija umirovljenih branitelja.</p>

	<p>Znanstvene zajednice:</p> <p>D: potpora HAOP-a kao stručnog tijela u inicijativi</p>
Replikacija i preporuke	
Koje su ključne stvari koje su bitne za replikaciju?	<ul style="list-style-type: none"> • Volonterski rad • Motivacija pokretača inicijative koja dolazi iz lokalne zajednice • Komunikacija sa različitim sektorima (BED kao inicijator i facilitator) • Dijalog sa upravljačem zemljišta (Javna ustanova Natura Slavonica) • Imati na umu da će rezultati biti vidljivi nakon 2 godine.
Što bi preporučili drugima?	<ul style="list-style-type: none"> • Upornošću do uspjeha. • Neprestana komunikacija sa svima. • Ljudi su ključ (16 obitelji je sudjelovalo i ostvarilo ekonomsku korist). Bez ljudi nema održivosti i projekt mora biti njihova priča. • Društveno je neprihvaćeno zanimanje čuvara stoke, problemi za BED u zapošljavanju u prostoru sa 30% nezaposlenih. • Volonteri su bitan aspekt u provedbi projekta.
Što je ključno za održivosti projekta?	<ul style="list-style-type: none"> • Pisanje projekata za zadругu (BED) - tehnička podrška (traktori, kosilice, strojevi za baliranje), omogućavanje subvencije, rješavanje zakonskih prepreka. • Godišnje se ulaže 100 000 HRK koje udruga nabavlja kombinacijom gospodarske djelatnosti, poticaja u poljoprivredi i projekta. • Od 2015. je Gajna u sustavu poljoprivrednih potpora za površinu (što je velika pobjeda za BED – pogledaj priču Lonjskog polja za više detalja).

<p>Koje su vaše preporuke za poboljšanje politika?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Sinergije MZOIP i Ministarstva poljoprivrede oko preklapanja poljoprivrednih i Natura 2000 zemljišta • Prepoznavanje nisko produktivne poljoprivredne prakse kao rješenje za zaštitu prirode • Suradnička vijeća kao jedan od mehanizama upravljanje zaštićenim područjima – replikabilno svugdje. • Lokalna (ekološka) udruga kao upravljač (delegirani) (zaštićenog) područja – održivi način upravljanja prirodnim resursima.
<p>Očekivanja</p>	
<p>Koja su vaša očekivanja od WWF?</p>	<p>Dio nacionalne CSO platforme, potpora u zagovaranju?</p>